

Bilaga - Grönytefaktor för Tamarinden, Örebro kommun

Beskrivning av del- och tilläggfaktorer

Version 1, 2020-05-25

Innehåll

Inledning	3
Bakgrund	4
Grönytefaktor för Tamarinden	4
Faktaruta - Att beräkna grönytefaktor.....	5
Beräkningsmall	6
Del- och tilläggfaktorer	8
Delfaktorer - Gröna ytor på naturlig mark	8
Delfaktorer - Gröna ytor på bjälklag/tak/väggar:	8
Tilläggfaktorer gröna ytor.....	9
Delfaktorer - Blåa ytor	11

Inledning

Syfte och processbeskrivning

Syftet med grönytefaktorn är att garantera att kvartersmark anläggs i enlighet med Örebro kommuns ambitioner om att skapa en attraktiv och hållbar stad med grönska som fyller många funktioner och bidrar med ekosystemtjänster.

Denna bilaga ska vara ett underlag till byggaktörer och beskriva av de ingående faktorer i föreliggande Grönytefaktormodell (GYF) som ska användas i markanvisningsprocessen för Tamarinden. Grönytefaktormodellen är ett framtaget första förslag som ska testas inom ramen för projektet Tamarinden. Denna ska därefter utvärderas av kommunen inför vidareutveckling och fastställande av en modell för hela kommunen. Modellen liksom denna bilaga är därmed ett arbetsmaterial i detta pilotprojekt som sedan kommer att utvecklas vidare. Processen är inte heller fastslagen idag men ett första förslag till processbeskrivning ges här:

1. *Startmöte:* I samband med startmöte med aktörer lämnas GYF-modell (excel-fil) samt denna bilaga över till aktörer med konsult (landskapsarkitekt)
2. *Test av GYF-modellen:* Aktörer/konsulter får chans att testa planerad utformning av gårdsmiljön i modellen och utveckla sina förslag. Aktören räknar ut sin GYF-faktor.
3. *Anstämning(ar) och granskning:* Konsult/aktör för dialog med kommunen om planerad utformning och vilken GYF-faktor som de uppnått, samt vilka ev problem som uppstått. Möjlighet till vidare bearbetning av utformning finns och aktörer kan lämna synpunkter på modellen för eventuella justeringar. Kommunen granskar och ger feedback på om ytterligare förbättringar och justering behövs från aktörens sida.
4. *Fastställande av faktor:* Kommunen ska därefter komma överens med respektive byggaktör om vilken faktor som ska fastslås för respektive tomt. Likvärdiga ambitioner för gröna gårdar av hög kvalitet ska gälla för samtliga gårdar. Dock finns lite olika förutsättningar för de olika fastigheterna, varför en individuell faktor ändå bör sättas, dock över en viss miniminivå. (En vanlig minimum-faktor för kvartersmark brukar vara 0,6.)
5. *Avtalsskrivning:* När faktorn väl är överenskommen och nödvändiga justeringar gjorda, skriver kommunen in faktorn i reservationsavtalet.
6. *Bygglovprocess:* Den fastslagna faktorn ska sedan kunna hållas genom hela processen fram till byggnationen är färdigställd. Aktören ska kunna visa att gröna kvaliteter säkerställs hela vägen, men ger möjlighet till eventuella förändringar/justeringar av gårdar finns så länge de kan visas hållas inom denna ram (faktorn). Aktuell GYF inklusive underlag lämnas in för granskning i samband med bygglov – Byggherren ska då kunna verifiera att faktorn kommer att uppnås.

Eftersom modellen är ett förslag under utveckling önskar kommunen en god dialog och samarbete med aktörer och konsulter för att tillse att modellen är användbar samt för att identifiera vilka förbättringsområden som finns. Aktörer/konsulter har därmed möjlighet att komma med synpunkter under hela processen och vi välkomnar täta avstämmningar i den mån det behövs. Större förändringar av modellen bör dock inte ske under processen utan synpunkter och erfarenheter bör istället lyftas i slutlig utvärdering som kommunen gärna tar emot från aktörer/konsulter. Efter avslutad markanvisningsprocess kommer kommunen göra en utvärdering av modellen och processen.

Bakgrund

För att bygga framtidens hållbara städer behöver vi skapa och stärka de urbana ekosystemtjänsterna i staden. Med hjälp av Grönytefaktorverktyget kan de gröna hållbarhetsaspekterna och ekosystemtjänster på kvartersmark utvecklas och förstärkas – för klimat, biologisk mångfald och bättre hälsa.

Grönytefaktor (GYF) började användas i Sverige i och med Bo01 i Malmö och idag finns ett stort antal grönytefaktorverktyg i Sverige. I flera utredningar har det visat sig att styrning via grönytefaktor ger kvartersgårdar och vegetationstak med högre biologisk mångfald, bättre dagvattenhantering samt högre sociala och estetiska värden.

Genom att använda grönytefaktor kan en god boendemiljö och möjligheter till bostadsnära grönska säkerställas. Faktorer som kan premieras i en modell är att ytor för samvaro och lek har tillräcklig storlek för att uppfylla behovet, alternativt att det finns kvalitéer som sittplatser och lekutrustning på gården. Grönytor och uppvuxen vegetation såsom träd och buskar kan rena och fördröja dagvatten. Kvartersmark med stor andel vegetation bidrar därför ofta till en mer robust dagvattenhantering. Bevarandet av grönska med höga värden, och därmed bevarandet av den biologiska mångfalden på platsen är en viktig funktion i alla grönytefaktor-modeller.

Då grönytefaktorverktyget är flexibelt genom att byggaktören har möjlighet att välja mellan olika åtgärder och lösningar för hur grönytefaktorn ska uppnås stödjer detta att innovativa lösningar kan utvecklas.

Grönytefaktor för Tamarinden

Detaljplanen för Tamarinden är ett innovativt projekt med stort fokus på smarta lösningar och att skapa en hållbar stadsdel – urbana ekosystemtjänster blir därför en viktig aspekt i planeringen för att uppnå detta. En av ambitionerna med planen är att skapa en god boendemiljö med gröna gårdar. Grönytefaktor blir därför ett viktigt verktyg för att säkerställa detta.

Genom att använda grönytefaktor vill kommunen tydliggöra sin ambition när det gäller grönska på kvartersmark så att alla byggaktörer har samma ambition att förhålla sig till. Det skapar också möjligheter att tillsammans med fastighetsägare och byggaktörer samordna arbetet redan i ett tidigt skede och tillsammans skapa en vision om en stad med höga värden vad gäller dagvattenhantering, ekosystem, rekreation och boendemiljö.

Örebro kommun har ambition att ta fram en GYF-modell för kommunen som på sikt ska användas på bred front i planprocessen. Tamarinden har i detta arbete blivit en pilot och tanken är att en första version av en GYF-modell ska testas och utvärderas inom ramen för projektet. En utredning om Grönytefaktor för Tamarinden gjordes av Ekologigruppen på uppdrag av Örebro kommun under 2019. Arbetet bestod i en jämförelse av tre befintliga grönytefaktorsmodeller, (Sundbyberg, Näsängen och Malmö), och utifrån dessa beräknades och jämfördes grönytefaktorn på 8 befintliga gårdar i Örebro. Utifrån dessa beräkningar har ett kunskapsunderlag skapats kring hur olika modeller värderar olika typer av gårdar. Analysen av de befintliga bostadsgårdarna i Örebro visar att Sundbybergs grönytefaktorsmodell generellt ger den högsta grönytefaktorn, samtidigt är det den modell som premierar multifunktionalitet och de rekreativa funktionerna hos bostadsgårdarna bäst. Modellen ger även högst värde för dagvattenfördröjning.

I arbetet tog konsulten i samarbete med kommunen fram ett förslag på lämplig Grönytefaktor-modell för Tamarinden. Denna framtagna GYF-modellen för Tamarinden bygger till stora delar på grunder från Sundbybergs GYF, men är anpassad och förenklad för att vara ett bättre redskap vid Tamarinden.

Faktaruta - Att beräkna grönytefaktor

Grönytefaktor är ett verktyg som bygger på en modell som beräknar relationen mellan ett kvarters fotavtryck och den del av kvarteret som bidrar till ekosystemtjänster, ofta kallad den ekoeffektiva ytan. Resultatet uttrycks i en kvot mellan 1 och 0 där 1 är en mycket grön plats och 0 motsvarar en hårdgjord plats utan ekosystemtjänster.

För att kunna beräkna den ekoeffektiva ytan identifieras de ytor som bidrar med ekosystemtjänster. Exempel på dessa blågröna ytor kan vara gröna tak, bevarad naturmark, planteringar och dammar. Träd och andra punktåtgärder (holkar, faunadepåer m.m.) som inte är en yta har i grönytefaktor-modeller ofta fått en schablonarea som framräknats utifrån dess egenskaper, till exempel storlek.

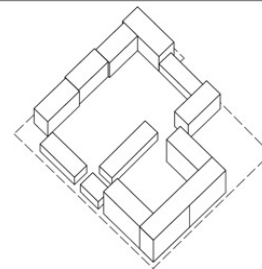
En och samma yta kan ha flera funktioner. På så sätt kan modellen ta hänsyn till grönytornas multifunktionalitet. En gräsmatta kan till exempel ha värdet av att vara en yta som kan fördröja och infiltrera dagvatten, en yta för rekreation och lek samt kan delvis vara planterad med perenner eller andra växter med positiv påverkan på pollinering och biologisk mångfald. Denna multifunktionalitet hanteras i modellen genom att det finns faktorer som ger värde för exempelvis upplevelsevärde eller att en perennplantering har växtval som gör den attraktiv för pollinere.

I praktiken beräknas den totala grönytefaktorn genom att arean av aktuella ytor och kvalitéer förs in numeriskt i en beräkningsmall i exempelvis excel som multiplicerar ytorna med dess förbestämda värde och summerar den ekoeffektiva ytan.

GYF =

Beräkningsmall

OBS! Mall i Excel, används alltid vid uträkning av grönytefaktor!

Obs: Fyll i gröna rutor				
Kvarteret (fastigheten): xx, Örebro		Datum:	GYF-ansvarig:	
Hela kvarterets (fastighetens) yta:	0	Kommentar:		
Bebyggd yta	0			
Uppskattat antal boende (finns endast antal lgh räkna med 2,5 personer per lgh eller 100 kvm BTA)	0			
YTA	FAKTOR	ANTAL	AREA	FAKTORBERÄKN. AREA:
Gröna ytor				
Bevarad naturmark	2,0	-	0	0
Ej underbyggd markgrönska	1,8	-	0	0
Växtbädd >800 mm djup	1,4	-	0	0
Växtbädd 300-800 mm djup	0,8	-	0	0
Växtbädd 100-300 mm djup	0,4	-	0	0
Grönska på väggar	0,2	-	0	0
Tilläggfaktorer gröna ytor				
Buskar - alla typer	0,2	-	0	0
Bärande buskar	0,5	-	0	0
Nya stora träd (stamomkrets >30 cm)	2,4	0	25	0
Nya mellanstora träd (stamomkrets 20-30 cm)	1,5	0	25	0
Nya små träd (stamomkrets 16-20 cm)	1,0	0	25	0
Befintliga stora träd (stamdiameter >20 cm)	1,8	0	50	0
Befintliga små träd (stamdiameter <20 cm)	1,3	0	50	0
Bärande träd	0,6	0	25	0
Holkar, insektshotell och faunadepåer (död ved) (max 10 st per gård)	2,0	0	10	0
Gräsytor för lek och social aktivitet (högst 100 kvm)	1,2	-	0	0
Gröna sittgrupper (sittgrupp omgivna av grönska med rekreativa funktioner) (minst 50% gröna eller genomsläppliga ytor)	1,2	-	0	0
Gröna lekytor (minst 50% gröna eller genomsläppliga ytor)	0,2	-	0	0
Odlingsytor	1,5	-	0	0
Balkonger, terrasser och växthus m.m. för odling	0,5	-	0	0
Andel av gröna tak som är synliga för minst 50% av bostäderna	0,2	-	0	0
Blomsterprakt	1	-	0	0
Fjärilsrabatt (finns förslag på lämpliga växter i Sundbybergs GYF)	1,0	-	0	0
Bärande buskar med ätlig frukt	0,5	-	0	0
Frukträd och blommande träd	0,2	0	25	0
Pergolor och spaljer med vegetation	0,3	-	0	0

Blå ytor				
Vattenytor i dammar, bäckar och diken	1,0	-	0	0
Öppna hårdgjorda ytor	0,3	-	0	0
Halvöppna hårdgjorda ytor	0,2	-	0	0
Hårdgjorda ytor med fogar	0,05	-	0	0
Tilläggsfaktorer vatten				
Biologiskt tillgängliga och permanenta vattenytor	3,0	-	0	0
Fuktstråk och regnbäddar m.m. med tillfälligt kvardröjande vatten	2,0	-	0	0
Fontäner, cirkulationsanläggning o.dyl.	0,3	0	15	0
Total summa (eko-effektiv yta):				0
Andel friyta av kvarterets (fastighetens) storlek			#####	
Friyta per person			#####	
Uppnådd faktor:				#DIVISION/0!

Del- och tilläggsfaktorer

Nedan ges en förklaring till de del- och tilläggsfaktorer som finns listade i GYF-modellen. Uppgifterna i tabellen är hämtade från Sundbybergs kommuns Riktlinjer för Grönytefaktor, den grönytefaktormodell som denna föreslagna modell till stor del baseras på.

Grönytefaktorn består av **delfaktorer** och **tilläggsfaktorer**. Delfaktorer beräknas som den yta de utgör (i kvadratmeter). Till dessa delfaktorer adderas tilläggsfaktorer för olika enskilda element eller viktiga funktioner som de uppnår. Tilläggsfaktorerna räknas då om till ytor i beräkningen. Objekt och element som är svårdefinierade som ytor, exempelvis träd, solitärbuskar, fågelholkar och fontäner, ges därför ett slags schablonyta för det antal kvm de ska beräknas som. Systemet innebär till exempel att tilläggsfaktorer såsom ett träd kan få poäng flera gånger, vilket däremot inte en delfaktor kan få. Tilläggsfaktorer finns för grönska och vatten som ger positiva effekter för biologisk mångfald, rekreation samt för klimatanpassning.

Delfaktorer - Gröna ytor på naturlig mark	Kommentar/förklaring
Bevarad naturmark	Befintlig naturmark, träd- och buskdungar, bergknallar och dylikt som behålles bidrar på ett viktigt sätt till grönstrukturen. Eventuella träd och buskar som ingår i naturmarken ges inga ytterligare tilläggs-poäng. Tilläggsfaktor kan dock ges för diversitet i fältskiktet.
Ej underbyggd markgrönska	Avser all markgrönska på naturlig mark, dvs inte grönska på bjälklag/tak/terrasser. Tilläggsfaktor kan ges för diversitet i fältskiktet m.m. Även träd och buskar kan adderas som tilläggsfaktor.
Delfaktorer - Gröna ytor på bjälklag/tak/väggar:	Kommentar/förklaring
Växtbädd >800 mm djup	Tilläggsfaktor kan ges för diversitet m.m. i fältskiktet. Vid detta djupare marklager kan även träd och buskar användas för tilläggsfaktor. Det finns ett viktigt brytvärde i växtbäddens funktion vid ca 800 mm djup, därav den betydligt högre faktorn.
Växtbädd 300-800 mm djup	Tilläggsfaktor kan ges för diversitet m.m. i fältskiktet (se längre fram). Vid detta djupare marklager kan även träd och buskar användas för tilläggsfaktor.
Växtbädd 100-300 mm djup	I intervallet 110 - 180 mm är det särskilt lämpligt att anlägga mer variationsrika tak med sedum, örter och gräs. Dessa tak kan med fördel ges en något varierad topografi. Tilläggsfaktor kan ges för diversitet i fältskikt m.m.
Grönska på väggar	Ytan räknas för den del av väggen upp till högst 10 meters höjd, som inom loppet av 5 år kan förväntas bli övervuxen. En klängande växt som kräver stöd kan bara täcka den yta där det finns stöd monterat. En självklättrande växt beräknas täcka alla ytor inom den bredd som de planterade plantorna kan förväntas täcka (detta är artberoende), exklusive fönsterytor. (Delfaktorn ska redovisas med skiss av den vertikala ytan och förväntad täckning efter 5 år).

Tilläggsfaktorer gröna ytor	Kommentar/förklaring
Befintliga stora träd (stamdiameter >20 cm)	Befintliga träd som behålles utgör ett mycket viktigt inslag i gröna miljöer skapar och goda förutsättningar för biologisk mångfald. Stora och gamla träd är särskilt viktiga ur detta hänseende. För att tilläggsfaktorn ska räknas krävs att träden skyddas under byggtiden, och att de ges tillräckliga förutsättningar att överleva och utvecklas väl med hänsyn till tillgång på vatten, ljus och utrymme för grenar och rötter. Befintliga träd ges en större schablonarea om 50m ² . Träd, oavsett storlek, som ingår i bevarad naturmark får inte räknas här.
Befintliga små träd (stamdiameter <20 cm)	
Nya stora träd (stamomkrets >30 cm)	Tilläggsfaktorn gäller för alla trädarter; dock är ädellövträd och bärande träd att föredra ur biologisk synpunkt
Nya mellanstora träd (stamomkrets 20-30 cm)	Tilläggsfaktorn gäller för alla trädarter; dock är ädellövträd och bärande träd att föredra ur biologisk synpunkt.
Nya små träd (stamomkrets 16-20 cm)	Tilläggsfaktorn gäller för alla trädarter; dock är ädellövträd och bärande träd att föredra ur biologisk synpunkt. S.k. "buskträd", dvs. mindre flerstammiga träd som naturligt blir minst 4 m höga, får räknas som nya små träd under förutsättningarna att de planteras i en storlek på minst th 250 cm, samt att växtbäddens djup motsvarar de krav som ställs för träd. Motsvaras inte dessa krav räknas det som en solitär buske
Bärande träd (<i>biodiversitet</i>)	Trädarter med bär som uppskattas av fåglar ger ytterligare en tilläggsfaktor. För alla träd räknas 25 kvm/träd.
Fruktträd och blommande träd (<i>biodiversitet och sociala värden</i>)	Fruktträd ger skönhetsvärden när de blommar, de visar på årstidsväxlingar och frukten drar till sig fåglar som ger variation i upplevelsevärdena. Ätliga frukter och bär uppskattas mycket, inte minst av barnen. Faktorpoäng ges dock endast för fruktträd, planterade som äldre än 6 år, och för andra blommande träd med stamomfång >20-22 cm. För alla träd räknas 25 kvm/träd.
Buskar - alla typer	Gäller för alla buskar Buskskiktet bidrar till att skapa flerskiktad vegetation, vilket är viktigt både för biologisk mångfald, svalka och upptag av koldioxid. Buskar ger därför en tilläggsfaktor för planteringsytor såväl på mark som på bjälklag/tak. För bjälklag/tak måste dock växtbäddens tjocklek och uppbyggnad ha förutsättningar för att långsiktigt bära buskarna och ge dem god utveckling. Faktorn räknas för den faktiska planteringsyta som buskaget upptar i kvadratmeter. Solitära buskar (buskar som står ensamma samt blir högre än 2,5 m) ges en schablonyta på 4 kvm. För "buskträd" se tilläggsfaktor Nya små träd.
Bärande buskar (<i>biodiversitet</i>)	Sorter som ger bär uppskattas av fågellivet och ger ytterligare en tilläggsfaktor.
Bärande buskar med ätlig frukt (<i>biodiversitet och sociala värden</i>)	Sorter med ätliga bär uppskattas av boende, inte minst av barn.
Holkar, insektshotell och faunadepåer (död ved) (max 10 st per gård)	Avser olika holkar och för insekter, fåglar, och fladdermöss m.m. Kan även utgöras av andra mindre enskilda boplats-objekt som bikupor, insektshotell, baggholkar, döda ved (enskild utplacerad stock) m.m. Holkar bör finnas i varierande storlekar och modeller

	<p>som passar olika fågel och fladdermusarter. I anslutning till utpekade habitat väljs främst holkar anpassade till respektive habitat t.ex. holkar för mesfåglar inom barrskogsmiljö</p> <p>Ur ett socialt perspektiv Avser de upplevelsevärden som skapas av fågelholkar, bikupor, faunadepåer, m.m. Ett rikt insekts-, fågel- och djurliv berikar gårdsmiljön. Möjligheten att på nära håll kunna visa barn på häckningens olika faser och att studera insekter och groddjur i deras livsmiljöer ger stora naturpedagogiska värden</p>
Pergolor och spaljeer med vegetation	Ur ett socialt perspektiv bidrar pergolor till rumslighet och avskärmning mot omgivande fönster. Tilläggfaktorn räknas per kvm pergola. Kläng- och klätterväxter räknas under "Grönska på väggar".
Balkonger, terrasser och växthus m.m. för odling	Odling i anslutning till bostaden är en stor social kvalitet. Balkonger och terrasser med integrerade odlingsytor ger tillägg för kvm odlingsbar yta. Även växthus ges en social tilläggfaktor då de bidrar till odlarglädjen. Växthusen får dock inte räknas för delfaktor eftersom de är avskärmade från det lokala ekosystemet.
Odlingsytor	Ytor avsedda för odling i marknivå, såväl pallkrage som frilandsodling, är en viktig social kvalitet. För att tilläggfaktorn ska få räknas krävs att ytorna är iordningställda samt att växtbäddsdjupet är minst 300 mm.
Blomsterprakt	En gård med blommande perenner och andra örter uppskattas av många. Blommande växter ger skönhetsvärden och trädgårdskaraktär åt gården. Poäng ges för kvm plantering med perenner, örter och lökväxter oavsett deras värde för biodiversitet.
Fjärilsrabatt (finns förslag på lämpliga växter exempelvis i Sundbybergs GYF)	Innebär rabattplanteringar med örter eller perenner som avser att attrahera fjärilar, t.ex. kryddväxter med nektarrika blommor. Faktorn får ej räknas på t.ex. ängsytor men kan få räknas i balkonglådor om dessa specialanpassats. Ytan ska vara minst 5 kvm för att få räknas.
Gräsytor för lek och social aktivitet (högst 100 kvm)	Gräsytor utformade så att de är användbara för bollspel och lek. Poäng ges för sammanhängande ytor för bollspel/lek eller annan aktivitet, förutsatt att den användbara gräsytan är större än 75 kvm.
* Gröna lekytor (minst 50% gröna eller genomsläppliga ytor)	Lekytorn omgivna av mycket grönska i form av träd och planteringar så att miljön ger ett påtagligt grönt intryck. Större hårdgjorda ytor ska vara uppdelade av planteringar. Rena kommunikationsytor räknas inte in.
* Gröna sittgrupper (sittgrupper omgivna av grönska med rekreativa funktioner) (minst 50% gröna eller genomsläppliga ytor)	Sittplatser omgivna av mycket grönska i form av träd och planteringar så att miljön ger ett påtagligt grönt intryck. Större hårdgjorda ytor ska vara uppdelade av planteringar. Rena kommunikationsytor räknas inte in.
Andel av gröna tak som är synliga för minst 50% av bostäderna	Gröna tak placerade så att de syns från omgivningen och/eller bostadslägenheter på samma gård, eller från andra byggnader på samma gård där människor vistas, och således bidrar till en "grön" utsikt får räknas som tilläggfaktor.

Delfaktorer - Blåa ytor	Kommentar/förklaring
Vattenytor i dammar, bäckar och diken	Avser vattenytor som håller vatten under större delen av året, även under torrperioder.
Öppna hårdgjorda ytor	Gräsarmerad betong- eller natursten. Har en viss betydelse för den biologiska mångfalden, då ytan tillåter markvegetation
Halvöppna hårdgjorda ytor	Öppen asfalt, grus, singel, sand och andra ytor med hög genomsläpplighet för dagvatten. Grus, singel och andra svårframkomliga ytor får inte användas så att de minskar tillgängligheten för rörelsehindrade. Marginell betydelse för biologisk mångfald.
Hårdgjorda ytor med fogar	Traditionellt lagda platt- och stenytor, som betongplattor, gatsten och klinker, med normala fogar fogade med sand som ger en viss genomsläpplighet för dagvattnet. Hit hör även ytor med konstgräs och genomsläppliga gummimattor som används t ex på lekplatser. De sistnämnda är så gott som sterila biologiskt sett, men kan ha en viss funktion för vattnets lokala kretslopp. Dessa ytor kan dock ges en tilläggsfaktor om överskottsvattnet från dem magasineras och/eller tillförs lokal vegetation.

Tilläggfaktorer blåa ytor	Kommentar/förklaring
Biologiskt tillgängliga och permanenta vattenytor	Avser permanenta vattenytor, dvs vattenytor som finns under vår och sommar, totalt minst 6 månader. Anläggande av permanenta småvatten bidrar till ett rikare djurliv (insekter, fåglar m.fl arter) på en gård. Detta kan vara särskilt värdefullt inom områden viktiga för våtmarkslevande arter. Tilläggfaktor räknas för antal kvm som någon gång under året står under vatten. Vattenytorna bidrar starkt till den biologiska mångfalden i de områden som är viktiga för våtmarkslevande arter.
Fuktstråk och regnbäddar m.m. med tillfälligt kvardröjande vatten	Vegetationsytor inne på gården som håller vatten tillfälligt under delar av sommarhalvåret, upp till 6 månader. Anläggande av fuktiga vegetationsytor bidrar till ett rikare djurliv (insekter, fåglar m.fl. arter) på en gård. Detta kan vara särskilt värdefullt inom områden viktiga för våtmarkslevande arter. Tilläggfaktor räknas för antal kvm som under vissa perioder, ofta eller sällan, står under vatten.
Fontäner, cirkulationsanläggning o.dyl.	Ljud av vatten kan verka stämningshöjande och bidra till gårdens attraktivitet. Cirkulation av vattnet bidrar dessutom till syresättning och minskar risk för algbildning, vilket bidrar till att garantera andra upplevelsevärden. Faktorn räknas för 25 kvm per fontän eller pumpanläggning.